

Naturvernforbundet i Molde

Molde 29.6.22

postmottak@molde.kommune.no

Veøy – søknad om ny lokalitet for laks, ørret og regnbueørret

Vi leser at kommunen har fått ansvar for en høring på vegne av fylkeskommunen som oppdrettsmyndighet.

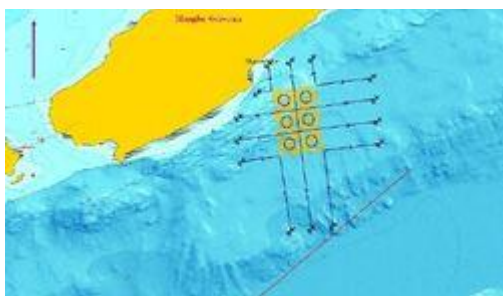
Bakgrunnen for høringen etter akvakulturloven er et dispensasjonsvedtak i teknisk utvalg den 15.6.21, og som fylkeskommunen viser til. Et vedtak som går mot kommunalsjefen sin fraråding om et oppdrettsanlegg på sørsiden av øya. Vi er enige i kommunalsjefen sine vurderinger og konklusjon i saken.

Det er klart uheldig at en sak som har vært på gang i flere år først nå blir offentlig kjent ved en kunngjøring i Romsdals Budstikke den 15.6.22. Nå får både vi og andre mulighet til å komme med meninger om lokaliteten.

Kartet til venstre ble lagt ut på høringssida den 15.6. I uka etter ble det erstattet med kartet til høyre.

Når det gjøres endringer i en høringsperiode, enten det gjelder kart eller annet, burde det være en selvfølge at det ble opplyst om dette og datoen for endringen.

En bedring kan også være at det brukes målestav på kart.

Møre og Romsdal fylkeskommune ber om at Molde kommune legger søknaden ut til offentlig innsyn i 4 uker. Kommunen har lagt den ut til høring i perioden 15.6 - 7.7. Når en sak legges ut til høring i ferietida, bør høringsperioden heller være lenger enn 4 uker. I tillegg bør høringsperioden forlenges med de dagene feil kart var lagt ut på høringssiden. Eventuelt at saken senere legges ut til en ny høring.

Vi mener også at i en sak som denne må det være viktig at fylkeskommunen ikke bare behandler saken etter akvakulturloven, men også tar ansvar som kulturvernmyndighet.

Dispensasjonen etter plan- og bygningsloven

Da kommunalsjefen la søknaden om dispensasjon fra interkommunal arealplan (sjøplan) for Romsdalsfjorden fram for teknisk utvalg, regner vi med at det var på grunn av konfliktnivået mellom oppdrett og verdier som kultur, friluftsliv og natur.

Naturvernforbundet fikk ikke søknaden til uttalelse eller melding om vedtaket. På den måten kan vi ha mistet klageretten som vi har i saker som gjelder våre interesseområder.

Det bør undersøkes om dem som kom med en uttalelse i 2019, og som også hadde klagerett, fikk melding om vedtaket og informasjon om muligheten til å klage på det.

Vi har merket oss at kommunalsjefen skriver at det er svært begrensede muligheter til å stille vilkår til et akvakulturanlegg etter plan- og bygningsloven, og det vil derfor være uklart om et eventuelt vedtak om lukket anlegg i dispensasjonsvedtaket vil overstyre en eventuell endring i konsesjonen.

Ved dispensasjon fra sjøplanen, uten først en offentlig høring, har saken kommet skjevt ut. Kommunen og fylkeskommunen kan ikke regne med at det er lett å skille forskjellige prosesser og lover fra hverandre. Den grunnleggende høringen, sammen med alle fagrapportene, burde vært ved starten av prosessen. Når nye protester mot lokaliseringen av anlegget nå kommer, blir det lite folkelig å vise til et tidligere vedtak om dispensasjon fra den godkjente sjøplanen.

Nå legges det formelt sett opp til en avgrensing av saken til akvakulturloven og en søknad om en maksimal biomasse på 780 tonn MTB i noe som på høringssiden til kommunen kalles en lukket produksjon.

Etter § 19-2 i plan- og bygningsloven kan en kommune i spesielle tilfelle gi dispensasjon, men muligheten har juridiske rammer. Vi mener at politiske skjønn ikke kan gå foran rettslige vilkår som:

- *"Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser, blir vesentlig tilsidesatt."*
- *"Fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene."*

Vi mener at begge kravene må være oppfylte før en dispensasjon. I neste ledd i bestemmelsen er konsekvensene for miljø også et krav som det skal legges

særlig vekt på. Ved en vurdering av konsekvensene for miljøet, burde det være en selvfølge at vedtaket bygger på all relevant kunnskap om miljøforhold og konsekvensene.

Vi må også stille spørsmål til et vedtak der det ikke er vist til hjemmelsgrunnlaget i plan- og bygningsloven. Men vi ser at vedtaket er begrunnet med kommuneplanens samfunnsdel der bærekraftig fjordbruk er løftet fram sammen med en styrking og utvikling av industri, teknologi og kompetansearbeidsplasser.

I vår uttalelse til kommuneplanen sin samfunnsdel skrev vi blant annet dette om bruk av dispensasjoner:

“Det er i prinsippet bra at kommunen vil arbeide for en effektiv, rask og koordinert plan- og byggesaksbehandling. Men dersom det for eksempel skal skje gjennom en lettvint saksbehandling med omfattende bruk av dispensasjoner fra godkjente planer, og uten vurderinger etter naturmangfoldloven, er det fare for at resultat blir en lite bærekraftig utvikling. En slik strategi kan blant annet komme i konflikt med utviklingsmålet om at kommunen skal være en åpen og transparent organisasjon som skal legge til rette for medvirkning i kommunale prosesser.

Bruken av dispensasjoner fører lett til en utvikling der både innbyggerne og organisasjoner blir fratatt demokratiske rettigheter ved at de som vil bygge ut kan gå bakvegen foran fellesskapet behov for åpenhet og medvirkning i arealpolitikken.”

I brevet fra fylkeskommunen leser vi:

“Arealet det er søkt om er ikkje sett av til akvakultur i Molde og Rauma kommune sin arealplan, men det ligg føre dispensasjon frå både Molde kommune og for fortøyingar inn i Rauma kommune sitt areal. Vår vurdering er at arealet er planavklart og vi tar akvakultursøknaden til behandling.”

Vi mener at arealbruken ikke er planavklart på en rettmessig måte. Blant annet på grunn av et ensidig og dårlig beslutningsgrunnlag. Det blir lett rotet når administrasjonen frarår en dispensasjon, og politikerne dispenserer etter en klage fra en søker uten først å kreve nødvendige utredninger og fakta om miljøkonsekvensene. På den måten ble det ikke en balansert avveining mellom de forskjellige interessene i saken.

Vi har sett på dokumentene som ble lagt til grunn for teknisk utvalg sin behandling av klagen fra oppdrettsfirmaet og dispensasjonen. Vi registrerer en del sammenblanding mellom firmaet som søker om oppdrettstillatelse, og en som på utallige måter støtter opp om søknaden. Det kan være lett å gå seg vill i hva som er forutsetningene i søknaden/klagen. Innholdet i en søknad er tross alt mer forpliktende med sine forutsetninger enn meninger fra en støttespiller med økonomiske interesser i det planlagte anlegget.

Vi ønsker også å få fram at når det blir dispensert fra en arealplan, må arealet som dispensasjonen gjelder være definert og avgrenset på en klar måte. Det er ikke tilfelle i denne saken. Det kan være usikkert om dispensasjonsvedtaket er

begrenset til det lyse gule arealet med merder eller om sjøarealet over fortøyningene med bunnfester også er en del av det godkjente arealet til akvakulturformål.

Vårt inntrykk av dispensasjonsvedtaket er at det bygger mest på gode intensjoner om å støtte et prosjekt som er markedsført som grønn omstilling, men det er marginalt med fakta og informasjon om de negative miljøkonsekvensene.

Dette er dessverre et eksempel på en sak der det grønne skiftet blir brukt som argument for å unngå å ta nødvendige hensyn til natur og andre vesentlige verdier.

Mangelfull informasjon

Anlegget krever strøm, men det er lite informasjon å finne om det. Er det for eksempel behov for en oppgradering av strømmettet og eventuelt nye kraftlinjer i nærheten av anlegget? Er det behov for en transformator? Kostnaden på en eventuell transformator fra 20 kV til lavspenning med ledninger er stor. Blir en eventuell transformator plassert mellom dobbelmaster eller på bakken? Det må også stilles spørsmål til om en nettilkobling i de årene dispensasjonen gjelder er aktuelt. Dersom ikke, kan det bli brukt et støyende dieselaggregat. Det finnes ellers ingen garanti for at et aggregat ikke blir den varige energiløsningen. Vi regner ikke med at fylkeskommunen, ved bruk av akvakulturloven med forskrifter, kan nekte bruk av et dieselaggregat på anlegget. Vi regner med at den billigste løsningen blir valgt. Ellers ser vi for oss at alt av investeringer de første årene vil bli brukt som argument for drift av anlegget ut over perioden som dispensasjonen i første omgang gjelder for.

Vi kan ikke finne informasjon om tema som lysforurensning og støy fra anlegget.

Det er ikke bare et dieselaggregat som gir støy, men også transporten av fôret når pellets med høyt trykk pumpes inn i plastrør fra lageret med fôr og til merdene med fisk.

En annen side ved dette er at over tid sliter pelletsene ned platen i rørene, og konsekvensene er at vesentlige mengder plastpartikler og mikroplast kommer ut i sjøen. I en grov undersøkelse om omfanget av dette i 2017, kom Naturvernforbundet fram til at i et oppdrettsanlegg kan lekkasjen av mikroplast være opp mot en halv kilo pr meter fôrrør når røret er utslitt og må skiftes ut.

DNT Romsdal sin hytte i Skjetnevika vil bli sterkt utsatt for støy. I dag er ikke minst stillheten og naturopplevelsene også rundt øya en viktig kvalitet. Dette gjelder også padlere langs øya. For friluftslivet er Veøy med omgivelser en helhet, og som vi mener ikke må splittes opp med et støyende og skjemmende oppdrettsanlegg.

Vi kan ikke finne informasjon om behovet for baseareal på land.

I 2019, i den første fasen av prosessen, ble det utarbeidet en del fagrapporter. Vi kan ikke finne vurderinger om disse er dekkende for lokaliteten som nå er på høring etter akvakulturloven.

Ved en gjennomgang av saksdokumentene, får vi inntrykk av at oppdrettsmetoden er utslippsfri, men dette synes vi er dårlig utredet og informert om. En tegning av "Egget" viser et vanninntak nederst og et vannutslipp øverst. Litt av hvert kan følge med vannstrømmen ut i sjøen.

I rapporten om strømmåling ved Veøy leser vi at hensikten med målingen blant annet er å få kunnskap om evnen området har til å transportere vekk fôrrester og fekalier fra anlegget. I en annen rapport leser vi at bunndyrsamfunnet var dominert av forurensningstolerante og forurensningsnøytrale arter.

Det må avklares om informasjon om forurensning ble lagt fram for teknisk utvalg før vedtaket om dispensasjon.

En gang var kultivering av blåskjell et satsingsområde. Det gikk ikke så bra. Resultat ble forlatte anlegg som ikke ble ryddet bort. Generelt savner vi rutiner som sikrer at når det blir gitt konsesjon til akvakulturanlegg, må det være økonomisk sikkerhet for oppryddingstiltak i både sjøen og på land. Dette må ikke minst gjeld ved forsøk med nye former for havbruk.

KONKLUSJON

Vi mener at kommunen må frarå godkjenning av oppdrettsanlegget etter akvakulturloven.

Sjøområdene ved Veøy er nær knyttet til historien fra den gangen øya var et sentralt middelaldersk kirke- og kjøpested. Sjøen, som den tids ferdselsårer, ga Veøy med sin sentrale beliggenhet og gode naturhavner en unik posisjon i norsk historie.

Veøya med sine historiske røtter og verdier er mer enn landskapsvernområdet i nord. Det er derfor viktig å få fram at på den søndre delen av øya er det registrert mange automatiske fredede arkeologiske kulturminner. Sørvest i Storsandvika ligger et gravfelt fra yngre jernalder, den største, hedenske, gravrøysa med anlagt på 900-tallet om lag samtidig med Norges tidligste kristne kirkegårder i kjøpstandsområdet på den nordre delen av øya. Dette gjør Veøya helt unik. På et platå på øyas søndre del er det registrert omlag 60 røyser, av dem er 10 gravrøyser. Det er tydelige kraftige åkerreiner, (dvs. kant av åkre), som er flere hundre meter lange. Utgravninger har vist at åkerbruket på Veøya ble tatt opp så tidlig som for 3500 år siden i overgangen yngre steinalder/eldre bronsealder. Pilegrimsstien går langs disse gamle dyrkningssporene.

Veøy med tilgrensende sjøareal er i dag et helhetlig kultur-, natur, og landskapsområde av også nasjonal verdi. Et oppdrettsanlegg ved øya vil redusere helheten av verdier og opplevelse. Øya med sine omgivelser er også unik på grunn av kombinasjonen av natur, friluftsliv, kultur, stillhet og landskap.

Saksutredningene og faktagrunnlaget som er lagt til grunn for både prosess og vedtak er mangelfullt. Vi krever derfor en juridisk gjennomgang av bakgrunnen for vedtaket om dispensasjon fra sjøplanen. Det gjelder både kravene i § 19-2 i plan- og bygningsloven og håndteringen av klageretten.

Vi krever en ny politisk behandling av dispensasjonen etter plan- og

bygningsloven.

Vennlig hilsen
Naturvernforbundet i Molde
v/Knut Løken, sekretær
Lillevikvegen 4A
6412 Molde

Kopi:

Møre og Romsdal fylkeskommune, kulturavdelingen, post@mrfylke.no

Statsforvalteren i Møre og Romsdal sfmrpost@statsforvalteren.no